

presentatie

Invulling Wet natuurbescherming op golfbanen

**Conclusie: met een goed werkprotocol
eenvoudig te doen!**

door Jeroen Willems

1 januari 2017: Wnb

Boswet

+

Flora- & faunawet

+

Natuurbeschermingswet

=

Wet natuurbescherming

Wnb: wat is wordt er beschermd?

- Bescherming houtopstanden
 - Gebiedsbescherming
 - **Bescherming soorten**
- > Eis GEO-certificering (voldoen aan alle NL wet-en regelgeving)
- > Overtreding is een economisch delict (met zeer hoge boetes)

Bescherming van soorten

Het gaat om:

- *Algehele zorgplicht* voor alle in het wild levende planten & dieren in NL (als goed huisvader/-moeder)
- Bescherming soorten van artikel 3.5 en 3.10.
 - Bescherming van vaste voortplantings- en verblijfplaatsen;
 - Bescherming van essentieel leefgebied.
- Bescherming van alle broedende vogels
 - Bescherming van alle jaarrond beschermde nesten

aardbeivlinder	bruine eikenpage	gewone grootoorvleermuis	kempense heidelibel	noordse winterjuffer	tonghaarmuts
aardmuis	bruine kikker	gewone pad	kleine dwergvleermuis	noordse woelmuis	trogamander
adder	bruinrode wespenorchis	glad biggenkruid	kleine ereprijs	oeveraas	tweekleurige bosspitsmuis
akkerboterbloem	bunzing	gladde slang	kleine heivlinder	ondergrondse woelmuis	tweekleurige vleermuis
akkerdoornzaad	damhert	gladde zegge	kleine hoefijzerneus	oostelijke witsnuitlibel	vale vleermuis
akkerogentroost	das	grijze grootoorvleermuis	kleine ijsvogelvlinder	otter	veenbesblauwtje
alpenwatersalamander	dennenorchis	groene glazenmaker	kleine schorseneer	pijlscheefkelk	veenbesparelmoervlinder
apollovlinder	donker pimpernelblauwtje	groene nachtorchis	kleine vlotvaren	pimpernelblauwtje	veenbloembies
baardvleermuis	donkere waterjuffer	groenknolorchis	kleine watersalamander	platte schijfhoren	veenhooibeestje
bastaardkikker	dreps	groensteel	kleine wolfsmelk	poelkikker	veldmuis
bataafse stroommossel	drijvende waterweegbree	groot spiegeldklokje	kluwenklokje	ree	veldparelmoervlinder
bechsteins vleermuis	duinparelmoervlinder	grote bosaardbei	knoflookpad	ringslang	veldspitsmuis
beekdonderpad	dwergmuis	grote bosmuis	knollathyrus	rivierrombout	vermijloenkever
beekprik	dwergmuis	grote hoefijzerneus	knolspirea	Roggelelie	vinpootsalamander
beekrombout	dwergspitsmuis	grote leeuwenklauw	kommavlinder	rood peperboompje	vliegend hert
beklierde ogentroost	echte gamander	grote modderkruiper	konijn	rosse vleermuis	vliegenorchis
berggamander	edelhert	grote parelmoervlinder	korensla	rosse woelmuis	vos
bergnachtorchis	eekhoorn	grote rosse vleermuis	kranskarwij	rozenkransje	vroedmeesterpad
bever	egel	grote vos	kruipend moerasscherm	rugstreepad	vroege ereprijs
blaasvaren	eikelmuis	grote vuurvlinder	kruiptijm	ruige dwergvleermuis	vuursalamander
blauw guichelheil	elrits	grote weerschijnvlinder	kwabaal	ruw parelzaad	waterspitsmuis
bokkenorchis	europese rivierkreeft	haas	laatvlieger	Scherpkruid	watervleermuis
boomkikker	franjegentiaan	hamster	lange zonnedauw	schubvaren	wezel
boommarter	franjestaat	hazelmuis	levendbarende hagedis	schubzegge	wild zwijn
bosbeekjuffer	gaffellibel	hazelworm	liggende ereprijs	sierlijke witsnuitlibel	wilde averuit
bosboterbloem	geel schorpioenmos	heikikker	liggende raket	sleedoornpagje	wilde kat
bosdravik	geelbuikvuurpad	hermelijn	lynx	smalle raai	wilde ridderspoor
bosmuis	geelgroene wespenorchis	honingorchis	meerlikker	speerwaterjuffer	wilde weit
bosparelmoervlinder	gentiaanblauwtje	hoogveenglanslibel	meervleermuis	spiegeldikkopje	woelrat
bosvleermuis	geplooid vrouwenmantel	houting	mercuurwaterjuffer	spits havikskruid	wolf
boszandoog	gestippelde alver	huisspitsmuis	moerasgamander	Steenbraam	wolfskors
brandts vleermuis	gestreepte waterroofkever	iepenpagje	moerasparelmoervlinder	steenmarter	zandhagedis
brave hendrik	getande veldsla	ingekorven vleermuis	molmuis	steur	zandwolfsmelk
brede geelgerande	gevekt zonneroosje	juchtleerkever	mopsvleermuis	stijve wolfsmelk	zilveren maan
waterroofkever	gevekte glanslibel	kalkboterbloem	muurbloem	stofzaad	zilverstreephooibeestje
brede wolfsmelk	gevekte witsnuitlibel	kalketrip	muurhagedis	tengere distel	zinkvioletje
breed wollegras	gewone bosspitsmuis	kamsalamander	naakte lathyrus	tengere veldmuur	zomerschroeforchis
bronslibel	gewone bronlibel	karthuiszeranjer	noordse vleermuis	teunisbloempijlstaart	zweedse kornoelje
bruin dikkopje	gewone dwergvleermuis	karwijselie		tijmblauwtje	

Jaarrond beschermde nesten

boomvalk

buizerd

gierzwaluw

grote gele kwikstaart

havik

huismus

kerkuil

oehoe

ooievaar

ransuil

roek

slechtvalk

sperwer

steenuil

wespendief

zwarte wouw

Vaste voortplantings- en verblijfplaatsen

- Dassen burchten (inclusief primair foerageergebied)
- Verblijfplaatsen vleermuizen (bijvoorbeeld in boomholtes)
- Nesten van eekhoorns

Twée mogelijke situaties binnen Wnb

- Ruimtelijke Ontwikkeling
- Bestendig Beheer

1. Ruimtelijke Ontwikkeling (RO)

Wat is een RO?

Ingreep die ***niet regelmatig*** wordt uitgevoerd:

- Verbouwing clubhuis
- Wijziging of aanleg nieuwe wegen en paden
- Wijziging of aanleg nieuwe speelelementen
- Graven nieuwe poel of watergang
- Aanleg beregening

Hoe handelen bij RO?

- Uitvoeren van quickscan flora & fauna (bepalen welke beschermde soorten kunnen niet worden uitgesloten)
- Uitvoeren natuuronderzoek naar beschermde soorten die niet kunnen worden uitgesloten (uitvoering onderzoek conform 'soortprotocollen')
- Aanvragen ontheffing
 - Voorwaarden provincie (o.a. ecologische begeleiding & mitigerende maatregelen)

2. Bestendig Beheer (BB)

Wat is BB en hoe ihkv Wnb te handelen?

BB = Beheer dat regelmatig terugkomt

Invulling Wnb = voorkomen overtreding wet
natuurbescherming middels ecologisch werkprotocol.

BB: bescherming van soorten tijdens het uitvoeren van het dagelijkse beheer

Voorbeeld Kennemer

Beschermde soorten:

- Rugstreeppad
- Eekhoorn
- Bruine eikenpage

Rugstreeppad

Buiting Advies BV.
Bezoekadres: Wilhelminaweg 64, Dieren Nederland
Postadres: Postbus 98 6950 AB, Dieren
Telefoon: +31(0)313 619042
E-mail: advies@buiting.nl
www.buiting.nl

LEGENDA

Plangebied

Plangebied

Potentieel leefgebied & overwinteringsgebied

Potentieel leefgebied & overwinteringsgebied

Potentieel voortplantingsgebied

Potentieel voortplantingsgebied

Esri Nederland, Community Maps Contributors

In WP staat hoe te handelen!

Leefgebied rugstreeppad en andere amfibieën	Werkzaamheden aan het water vinden plaats in de periode oktober tot en met februari.
	Baggeren en opschonen van water en het maaien van vegetatie vindt gefaseerd plaats, waarbij op minimaal een kwart van de poel of vijver vegetatie achterblijft.
	Het schonen gebeurt op zo'n manier dat water en de daarin voorkomende zaden en dieren kunnen terugstromen naar het water. Schoonsel blijft minimaal 48 uur naast het water liggen, zodat amfibieën terug kunnen vluchten naar het water.

Eekhoornnesten

Buiting Advies BV.
Bezoekadres: Wilhelminaweg 64, Dieren Nederland
Postadres: Postbus 98 6950 AB, Dieren
Telefoon: +31(0)313 619042
E-mail: advies@buiting.nl
www.buiting.nl

Esri Nederland, Community Maps Contributors

In WP staat hoe te handelen!

Bomen met eekhoornnest	Werkzaamheden rondom een nestboom buiten de periode februari tot en met september.
	Vellingsrichting van omliggende bomen is van de nestboom af. Bomen met een eekhoornnest niet vellen en ook de buurbomen direct rond de nestboom niet vellen.

Bruine eikenpage

Buiting Advies BV.
Bezoekadres: Wilhelminaweg 64, Dieren Nederland
Postadres: Postbus 98 6950 AB, Dieren
Telefoon: +31(0)313 619042
E-mail: advies@buiting.nl
www.buiting.nl

Esri Nederland, Community Maps Contributors

WP: hoe te handelen?

Leefgebied beschermde dagvlinders	Waardplanten (dauwbraam en zomereiken) worden nooit in zijn geheel verwijderd. Duinviooltjes worden tijdens het beheer zoveel mogelijk ontzien. Aangeraden worden in de toekomst vast te stellen of en waar deze soorten precies voorkomen op de Kennemer Golf.
	Nectarplanten voor vlinders worden zoveel mogelijk ontzien tijdens het beheer.

LOCATIE	MAATREGEL
Vogelnest met broedende vogel of met jongen.	Nest sparen en in zone van 5 meter rondom het nest niet werken.
Locaties met veel broedende vogels (bos, struweel, ruigte etc.)	Kap-, snoei- en maaiwerkzaamheden niet tussen 15 maart-15 juli, of inventarisatie, waarna nesten tijdelijk worden gemarkeerd en ontzien, inclusief een strook van 5 meter rond het nest.
Jaarrond beschermd nest	Vellingsrichting van de nestboom africhten. De boom met nest niet kappen, directe buurbomen zoveel mogelijk sparen.
	Binnen de broedtijd binnen een straal van 50 meter van de nestboom geen bomen vellen.
Bomen met holten	De bomen zoveel mogelijk sparen.
	Bomen pas vellen als vaststaat dat ze niet in gebruik zijn als rust- en voortplantingsplaatsen voor vleermuizen, dagrustplaats voor boommarters of als nestlocatie van vogels.
Bomen met eekhoornnest	Werkzaamheden rondom een nestboom buiten de periode februari tot en met september.
	Vellingsrichting van omliggende bomen is van de nestboom af. Bomen met een eekhoornnest niet vellen en ook de buurbomen direct rond de nestboom niet vellen. Mocht het toch nodig zijn een boom met nest te vellen, dan gebeurt dit buiten de perioden februari tot en met september.
Voortplantings- en rustplaatsen bunzing, hermelijn en wezel	Holen, takkenrillen, hopen stenen, etc. (zie paragraaf 5.2) worden pas verwijderd als vaststaat dat deze niet als voortplantings- of rustplaats wordt gebruikt.
	Buiten de periode februari-oktober mogen kleine delen (<20%) van de mogelijke voortplantings- of rustplaatsen worden verwijderd.
Leefgebied zandhagedis	Werkzaamheden gefaseerd uitvoeren. Als richtlijn, bij bijvoorbeeld maaien of begrazing, geldt dat jaarlijks ten minste 20% van de vegetatie wordt gespaard.
	Maaien en chopperen niet van half maart tot en met september.
	Werkzaamheden die de bodem beroeren, zoals plaggen, vinden niet plaats van september tot en met maart in verband met de winterrust.
	Bodemberoerende werkzaamheden in de heide/open zand worden in maart-april uitgevoerd. Dit is na de winterrust en voor de eileg van de zandhagedis.
Leefgebied rugstreeppad en andere amfibieën	Werkzaamheden aan het water vinden plaats in de periode oktober tot en met februari.
	Baggeren en opschonen van water en het maaien van vegetatie vindt gefaseerd plaats, waarbij op minimaal een kwart van de poel of vijver vegetatie achterblijft.
	Het schonen gebeurt op zo'n manier dat water en de daarin voorkomende zaden en dieren kunnen terugstromen naar het water. Schoonsel blijft minimaal 48 uur naast het water liggen, zodat amfibieën terug kunnen vluchten naar het water.
Leefgebied beschermde dagvlinders	Waardplanten (dauwbraam en zomereiken) worden nooit in zijn geheel verwijderd. Duinviooltjes worden tijdens het beheer zoveel mogelijk ontzien. Aangeraden worden in de toekomst vast te stellen of en waar deze soorten precies voorkomen op de Kennemer Golf.
	Nectarplanten voor vlinders worden zoveel mogelijk ontzien tijdens het beheer.

Conclusie aanpak Kennemer

- Zeker prima aanpak
- Geeft zeker invulling aan de Wnb binnen BB
- Vraagt wel om inventarisatie per soortgroep
- Inventarisatie is tijdrovend en niet waterdicht
- Aanpak is tijdrovend en dus kostbaar (zeker voor kleinere banen)

Nieuwe aanpak NGF ism Buiting Advies

- I. Bepalen van mogelijk aanwezige beschermde soorten (op én rond de baan) via NDFF
- II. Veldbezoek (waarbij geschiktheid biotopen voor beschermde soorten wordt beoordeeld en wellicht beschermde soorten worden toegevoegd)
- III. Standaard WP per biotoop (en dus niet per soort!)

Waarom geen inventarisatie per baan

- Inventarisatie is het kostbaarste onderdeel WP
- Ook met een intensieve inventarisatie krijg je nooit alle soorten conform de uitgangspunten van de Wnb in beeld
- Veel (tijd en geld investeren in) inventariseren maakt een WP dus niet beter

Invulling nieuwe aanpak NGF ism BA

I. Bepalen soorten mbv NDFF

- Voorverkenning soorten (op de baan én in de omgeving) via database NDFF
- Bepalen welke soorten zijn beschermd (op basis van Wnb-tabel)
- Per beschermde soort vaststellen welke biotopen noodzakelijk zijn om te overleven (bv voor amfibieën: voortplantings-, zomer- & winterbiotoop met bepaalde specifieke kwaliteiten per soort)

NDFF-verkenning The Dutch

Heikikker

Vleermuizen

Soorten met jaarrond beschermde nesten

II. Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek wordt beoordeeld of:

- Op de baan voor de in de NDFF aangetroffen beschermde soorten geschikte biotopen aanwezig is;
- Of die biotopen het volledige pallet aan biotopen, nodig om te overleven, dekt (amfibieën: voortplantings- zomer- én winterbiotoop)
- De ecologische kwaliteit van het biotoop zodanig is dat het waarschijnlijk is dat de soort ook daadwerkelijk voorkomt

III. Ontwikkeling WP

- Geen WP per soort
- Maar per biotoop
- Sluit ook goed aan bij uitvoering werkzaamheden (altijd binnen een biotoop en nooit gerelateerd aan een soort)
- Met presentatie van totaaloverzicht

Voorbeeld Stippelberg (pilotbaan WP Wnb)

I. Soorten op basis van NDFF

- Omgeving: boomvalk, buizerd, havik, oehoe, ransuil, sperwer en wespendif
- Omgeving: bever, bunzing, eekhoorn
- Omgeving: vinpootsalamander
- Omgeving: levendbarende hagedis

II. Beoordeling op basis van veldbezoek

Boomvalk, buizerd, havik, oehoe, ransuil, sperwer & wespendif

- Tijdens het veldbezoek zijn geen geschikte nesten voor jaarrond beschermde broedvogels aangetroffen. Het is echter niet uit te sluiten dat deze in de toekomst op de baan voor zullen gaan komen. Geschikte nestbomen bevinden zich met name in het noordwesten van de baan

II. Beoordeling op basis van veldbezoek

Bever, bunzing & eekhoorn

- Aantal wateren zijn geschikt leefgebied voor de bever.
- Bunzing jaagt in ruigtes en langs slootkanten. De voortplantings- en rustplaatsen bevinden zich vaak in stenen- of takkenhopen. Op de baan is geschikt leefgebied voor de bunzing aanwezig. Zeer waarschijnlijk komt de soort op de baan voor
- Eekhoorns hebben hun nest in bomen. Deze nesten zijn jaarrond beschermd. Tijdens het veldbezoek zijn geen eekhoornnesten aangetroffen. Op de baan zijn geschikte nestbomen aanwezig.

II. Beoordeling op basis van veldbezoek

Levendbarende hagedis

De NDFF toont waarnemingen van de levendbarende hagedis in de directe omgeving van de baan. De (heischrale) graslanden op de baan zijn geschikt habitat voor deze soort. Het is hierom goed mogelijk dat de levendbarende hagedis op de baan voorkomt

II. Beoordeling op basis van veldbezoek

Vinpootsalamander

De vinpootsalamander is bij één poel, op relatief grote afstand van de baan, waargenomen. Het betreft een klein aantal waarnemingen. De waterbiotopen op de baan vallen niet droog en bevatten waarschijnlijk vis. Hierdoor zijn ze als voortplantingswater (voor alle amfibieënsoorten) zeer matig geschikt

Door de grote afstand van de waarnemingen tot de baan en het ontbreken van geschikt voortplantingsbiotoop wordt de aanwezigheid van de vinpootsalamander op de baan uitgesloten

III. WP per biotoop: struweel

- Kap- & snoeiwerkzaamheden worden uitgevoerd in de periode 15 augustus tot 1 maart
- Voor uitvoering vindt een inspectie naar de aanwezigheid van in gebruik zijnde nesten plaats. Aangetroffen nestlocaties worden gemarkeerd en binnen 5 meter rondom deze locaties worden geen werkzaamheden uitgevoerd

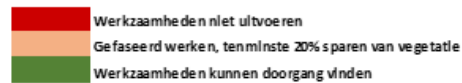

III. WP per biotoop oever

- I.v.m. broedende vogels vinden maaiwerkzaamheden bij voorkeur plaats buiten de periode 1 maart – 15 augustus.
- Er vind altijd eerst een inspectie plaats gericht op in gebruik zijnde nesten. Aangetroffen nestlocaties worden gemarkeerd en binnen 5 meter rondom deze locaties worden geen werkzaamheden uitgevoerd
- Maaien van vegetatie rondom open water vindt gefaseerd plaats, waarbij minimaal 20% gespaard blijft

III. WP totaaloverzicht

Werkzaamheden per biotoop

Bomen

Kappen/snoeien bomen met holten of grote nesten

Kappen/snoeien overige bomen

Ruigte

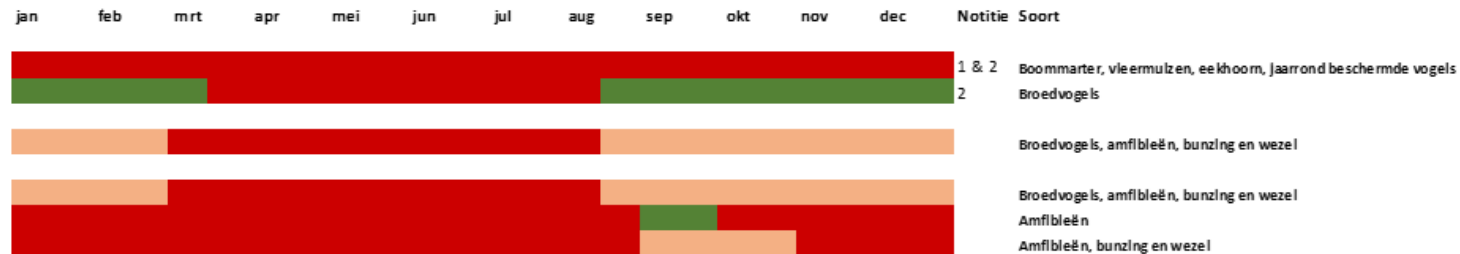
Maaien ruigten

Water en oever

Oevers maaien

Baggeren/opschonen van water

Takken / stenen hopen / boomstronken weghalen

Notitie

1. Raadpleeg ecoloog
2. Buiten broedseizoenen kunnen broedende vogels nog steeds aangetroffen worden

Einde,

of zijn er nog vragen?

